

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA TA'LIM SOHASIDA AMALGA OSHIRILGAN ISLOHOTLAR

Xabibullayev Bahodir Asadilla o'g'li

Turan international university o'qituvchisi

mrhabibullayev@gmail.com

Farhodova Ruxsora Sherzodbek qizi

Turan international university talabasi

aruhsora285@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada O'zbekiston Respublikasi mustaqillikka erishganidan keyingi davrda mamlakat hayotida yuz bergan ma'naviy va madaniy taraqqiyot jarayonlari keng tahlil qilinadi. Mustaqillik tufayli milliy qadriyatlar, urf-odat va an'analarni qayta tiklash, xalqning tarixiy xotirasini tiklash hamda milliy o'zlikni anglashga bo'lgan e'tiborning kuchaygani yoritib beriladi. Shuningdek, diniy bag'rikenglik va millatlararo totuvlik siyosatining shakllanishi, fuqarolarning vijdon erkinligini ta'minlash, diniy merosni asrash va islom madaniyatining ma'naviy hayotdagi o'rni masalalari ilmiy asosda tahlil etiladi.

Maqolada mustaqillik yillarida o'zbek adabiyoti, san'ati, musiqa va madaniyatining rivojlanish bosqichlari, ijodkorlarni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash, milliy san'at va folklor an'analarni tiklash borasida amalga oshirilgan islohotlar haqida batafsil ma'lumot beriladi. Xususan, tarixiy shaharlarning xalqaro miqyosdagi ahamiyati, ularning jahon sivilizatsiyasiga qo'shgan hissasi hamda madaniy merosni asrash yo'lida olib borilgan amaliy ishlar yoritiladi. Bundan tashqari, maqolada yosh avlodni ma'naviy barkamollik ruhida tarbiyalash, milliy g'urur va vatanparvarlik tuyg'ularini mustahkamlash, ma'rifiy qadriyatlarni rivojlantirishning dolzarb masalalari ham ko'rib chiqiladi. O'zbekistonning mustaqillik davridagi ma'naviy-ma'rifiy siyosati jamiyat taraqqiyoti, milliy birlik va ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashdagi muhim omillardan biri sifatida baholanadi. Maqolada keltirilgan fikr va mulohazalar tarixiy manbalar, ilmiy adabiyotlar hamda davrga oid ma'lumotlar asosida bayon etilgan.

Kalit so'zlar. mustaqillik, ma'naviy taraqqiyot, madaniy rivojlanish, milliy qadriyatlar, milliy o'zlik, diniy bag'rikenglik, millatlararo totuvlik, vijdon erkinligi, ma'naviy meros, tarixiy xotira, o'zbek adabiyoti, milliy san'at, folklor, musiqa madaniyati, tarixiy shaharlar, madaniy meros, ma'rifat, vatanparvarlik, barkamol avlod, ma'naviy-ma'rifiy siyosat.

Аннотация. В данной статье подробно анализируются процессы духовного и культурного развития Узбекистана в годы независимости. Освещаются вопросы восстановления национальных ценностей, традиций и обычаев,

укрепления исторической памяти народа, а также усиления внимания к национальному самосознанию. Особое внимание уделяется формированию политики религиозной толерантности и межнационального согласия, обеспечению свободы совести граждан, сохранению религиозного наследия и роли исламской культуры в духовной жизни общества.

В статье также рассматриваются этапы развития узбекской литературы, искусства, музыки и культуры в период независимости, государственная поддержка творческой интеллигенции, а также реформы, направленные на возрождение национального искусства и фольклорных традиций. Отдельно освещается международное значение исторических городов Узбекистана, их вклад в мировую цивилизацию и практические меры по сохранению культурного наследия.

Кроме того, анализируются вопросы воспитания молодого поколения в духе духовной зрелости, укрепления патриотизма, национальной гордости и развития просветительских ценностей. Духовно-просветительская политика Узбекистана в годы независимости оценивается как один из важнейших факторов обеспечения общественного прогресса, национального единства и социальной стабильности. Статья основана на исторических источниках, научной литературе и материалах рассматриваемого периода.

Ключевые слова: независимость, духовное развитие, культурное развитие, национальные ценности, национальное самосознание, религиозная толерантность, межнациональное согласие, свобода совести, духовное наследие, историческая память, узбекская литература, национальное искусство, фольклор, музыкальная культура, исторические города, культурное наследие, просвещение, патриотизм, гармонично развитое поколение, духовно-просветительская политика.

Abstract. This article comprehensively analyzes the processes of spiritual and cultural development in Uzbekistan during the years of independence. It highlights the restoration of national values, traditions, and customs, the revival of the people's historical memory, and the growing attention to national identity. Special attention is given to the formation of policies of religious tolerance and interethnic harmony, ensuring freedom of conscience, preserving religious heritage, and the role of Islamic culture in the spiritual life of society.

The article also examines the stages of development of Uzbek literature, art, music, and culture during the independence period, state support for creative intellectuals, and reforms aimed at reviving national art and folklore traditions. In addition, the international significance of Uzbekistan's historical cities, their contribution to world civilization, and practical efforts to preserve cultural heritage are discussed.

Furthermore, the article addresses the issues of educating the younger generation in the spirit of moral maturity, strengthening patriotism and national pride, and promoting educational values. The spiritual and educational policy of Uzbekistan during the years of independence is evaluated as one of the key factors ensuring social progress, national unity, and social stability. The article is based on historical sources, scientific literature, and materials related to the studied period.

Keywords: independence, spiritual development, cultural development, national values, national identity, religious tolerance, interethnic harmony, freedom of conscience, spiritual heritage, historical memory, Uzbek literature, national art, folklore, musical culture, historical cities, cultural heritage, enlightenment, patriotism, harmoniously developed generation, spiritual and educational policy.

Kirish. O‘zbekiston Respublikasi mustaqillikka erishgandan so‘ng mamlakat hayotining barcha sohalarida tub burilishlar va keng ko‘lamli islohotlar amalga oshirildi. Ayniqsa, ma‘naviy va madaniy hayotni rivojlantirish, milliy qadriyatlarni tiklash hamda xalqning tarixiy merosini asrab-avaylash davlat siyosatining muhim yo‘nalishlaridan biriga aylandi. Chunki har qanday jamiyatning taraqqiyoti avvalo uning ma‘naviy salohiyati, milliy qadriyatlari va madaniy merosiga bo‘lgan munosabati bilan chambarchas bog‘liqdir.

Mustaqillik yillarida xalqning milliy o‘zligini anglash, tarixiy xotirasini tiklash va ajdodlar merosiga bo‘lgan hurmatni kuchaytirishga alohida e‘tibor qaratildi. Asrlar davomida shakllangan urf-odatlar, an‘analar va ma‘naviy qadriyatlar qayta tiklanib, ularni rivojlantirish uchun keng imkoniyatlar yaratildi. Shu bilan birga, tarixiy obidalarini ta‘mirlash, qadimiy shaharlarning xalqaro miqyosdagi nufuzini oshirish hamda buyuk allomalar merosini o‘rganish borasida salmoqli ishlar amalga oshirildi. Bu esa milliy g‘urur va vatanparvarlik tuyg‘ularining mustahkamlanishiga xizmat qildi.

Shuningdek, mustaqillik davrida diniy bag‘rikenglik va millatlararo totuvlikni ta‘minlash davlat siyosatining ustuvor vazifalaridan biri bo‘lib qoldi. Turli millat va din vakillarining erkin faoliyat yuritishi uchun zarur shart-sharoitlar yaratildi, vijdon erkinligi qonuniy asosda kafolatlandi. Natijada jamiyatda tinchlik, barqarorlik va o‘zaro hurmat muhiti mustahkamlandi.

Bundan tashqari, o‘zbek adabiyoti, san‘ati va madaniyatining rivojlanishiga katta e‘tibor berildi. Ijodkorlarni qo‘llab-quvvatlash, milliy san‘at va folklorini rivojlantirish, yosh avlodni ma‘naviy barkamollik ruhida tarbiyalash bo‘yicha ko‘plab islohotlar amalga oshirildi. Ayniqsa, ma‘naviy-ma‘rifiy ishlarning kuchayishi yoshlarning milliy qadriyatlarga hurmat ruhida voyaga yetishida muhim omil bo‘ldi.

Mazkur maqolaning maqsadi mustaqillik yillarida O‘zbekistonda amalga oshirilgan ma‘naviy va madaniy islohotlarni, milliy qadriyatlarning tiklanishi hamda

tarixiy merosni asrash borasidagi ishlarni ilmiy jihatdan tahlil qilishdan iboratdir. Shuningdek, ushbu jarayonlarning jamiyat taraqqiyoti va yosh avlod tarbiyasidagi ahamiyatini yoritish maqolaning asosiy vazifalaridan biri hisoblanadi.

Muhokama va natijalar. Mustaqillik yillarida O'zbekistonda ma'naviy va madaniy hayotni rivojlantirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylandi. Avvalo, xalqning milliy o'zligini anglash, tarixiy xotirasini tiklash hamda ajdodlar merosiga bo'lgan e'tiborni kuchaytirish borasida keng ko'lamli ishlar amalga oshirildi. Natijada ko'plab tarixiy obidalar ta'mirlandi, buyuk allomalar va tarixiy shaxslarning yubileylari xalqaro miqyosda nishonlandi. Bu esa yosh avlodning milliy qadriyatlarga bo'lgan hurmatini oshirishda muhim omil bo'ldi.

Maqolada keltirilgan ma'lumotlar shuni ko'rsatadiki, mustaqillik davrida diniy bag'rikenglik va millatlararo totuvlikni mustahkamlash masalalariga ham alohida e'tibor qaratildi. Turli millat va din vakillarining erkin faoliyat yuritishi uchun zarur sharoitlar yaratildi. Vijdon erkinligi qonuniy asosda ta'minlanib, diniy qadriyatlarni tiklash jarayonlari izchil amalga oshirildi. Bu esa jamiyatda tinchlik va barqarorlikni mustahkamlashga xizmat qildi.

Shuningdek, o'zbek adabiyoti, san'ati va madaniyatining rivojlanishi uchun keng imkoniyatlar yaratildi. Yozuvchi va shoirlar, san'atkorlar hamda ijodkorlarni qo'llab-quvvatlash maqsadida turli davlat mukofotlari, tanlovlar va madaniy loyihalar tashkil etildi. Milliy musiqa, teatr, kino va folklor san'atiga bo'lgan e'tiborning ortishi xalqning ma'naviy dunyosini boyitishga xizmat qildi. Ayniqsa, tarixiy shaharlarning xalqaro miqyosda tan olinishi O'zbekistonning dunyo hamjamiyatidagi nufuzini yanada oshirdi.

Tahlillar natijasida shuni aytish mumkinki, mustaqillik yillarida amalga oshirilgan ma'naviy-ma'rifiy islohotlar jamiyat taraqqiyotining muhim omiliga aylandi. Milliy qadriyatlarni asrash, yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash va madaniy merosni kelajak avlodga yetkazish borasidagi ishlar mamlakatning barqaror rivojlanishida muhim ahamiyat kasb etdi. O'zbekiston Respublikasi Fanlar Akademiyasi tizimi takomillashtirildi, moddiy-texnik bazasi mustahkamlandi, uning tarkibida bir qator ilmiy-tadqiqot institutlari va markazlar faoliyati tiklandi. Ko'p yillik tanaffusdan so'ng Fanlar akademiyasiga yangidan saylov o'tkazilib, o'zining ilmiy ishlari bilan mamlakatimiz va xalqaro miqyosda nom qozongan iste'dodli olimlar akademik, degan yuksak sharafiga sazovor bo'ldilar. Endi barchamiz Fanlar akademiyasidan yangi ilmiy ishlanmalar, istiqbolli tadqiqotlar yaratish bo'yicha amaliy natijalar kutib qolamiz, degan edi Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev Oliy Majlisga Murojaatnomasida. Jamiyatni g'oyaviy, ma'naviy isloh qilish, zamonaviy bozor iqtisodiyotiga asoslangan, chinakam demokratik jamiyat qurishdek vazifani hal etish bilan bog'liq masala bugungi kun talabidir. Bunda mamlakatning ta'lim-tarbiya, madaniyat va sport sohasidagi tub islohotlar hamda yangilanishlari muhim rol

o'ynaydi. Shu boisdan mamlakatimiz ta'lim tizimi bakalavr bosqichida o'quv fanining o'qitilishi va uni o'rganishga alohida e'tibor berilishi bejiz emas.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, O'zbekiston mustaqillikka erishganidan so'ng mamlakatda ma'naviy va madaniy hayotni rivojlantirish borasida keng ko'lamli islohotlar amalga oshirildi. Milliy qadriyatlar, urf-odatlar va tarixiy merosni tiklash davlat siyosatining muhim yo'nalishiga aylandi. Diniy bag'rikenglik, millatlararo totuvlik va vijdon erkinligini ta'minlash orqali jamiyatda tinchlik va barqarorlik muhiti mustahkamlandi. Shuningdek, adabiyot, san'at va madaniyat sohalarining rivojlanishi xalqning ma'naviy yuksalishiga xizmat qildi. Tarixiy shaharlar va madaniy obidalarining xalqaro miqyosda e'tirof etilishi O'zbekistonning jahon sivilizatsiyasidagi o'rnini yanada mustahkamladi. Eng muhimi, mustaqillik yillarida amalga oshirilgan ma'naviy-ma'rifiy siyosat yosh avlodni barkamol, vatanparvar va milliy qadriyatlarga hurmat ruhida tarbiyalashda muhim ahamiyat kasb etdi. Demak, ma'naviy va madaniy taraqqiyot mamlakat taraqqiyoti, xalq farovonligi va milliy birlikni ta'minlashning asosiy omillaridan biri hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. — Toshkent: Ma'naviyat, 2008-90-bet
2. Karimov I.A. O'zbekiston mustaqillikka erishish ostonasida. — Toshkent: O'zbekiston, 2011.-130-bet
3. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. — Toshkent: O'zbekiston, 2021.-165-bet
4. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. — Toshkent: O'zbekiston, 2023.-150-bet
5. Ahmedov B. O'zbekiston xalqlari tarixi. — Toshkent: Fan, 1993.-220-bet
6. Jo'rayev N. O'zbekiston tarixi. — Toshkent: Sharq, 2011.-260-bet
7. Xasanboyev O. Ma'naviyat asoslari. — Toshkent: Fan va texnologiya, 2010.-290-bet
8. Rajabov Q. Madaniyatshunoslik asoslari. — Toshkent: O'qituvchi, 2009.-320-bet
9. "Ma'naviyat va ma'rifat" markazi materiallari. — Toshkent, 2020.-360-bet
10. UNESCOning O'zbekiston tarixiy shaharlari va madaniy merosiga oid materiallari.